

Politicorvm Libri Decem

Contzen, Adam

Colonia, [1621]

Cap. X. Magistratus haud facilè mutandos.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-95437](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-95437)

fusa viderit. Quod signum, optimis legibus, virisq; regnum abundare.

§. 5. Hoc igitur firmamentum est regni non modo potentissimi, sed etiam maxime ad Orientem, & Occidentem in diuersa sparsi, quod omnia visitatibus, scribentibusque ad Regem, & Regia consilia, ita plena sunt, ut initia machinationum, & injuriarum facile opprimi, & auctores cognosci possint.

CAPVT X.

Magistratus haud facile mutandos.

Annui praesides non probandi.

§. 1. **R**omani in prouinciis annuos Magistratus habuere. Cujus rei duplex causa fuit, tum ne longa prouincialium, & militum consuetudine metuenda patriae potentiam adipiscerentur, tum ut pluribus ad opes, honoresq; aditus pateret. Itaq; non Reipublica bono illa perpetua commutatio, sed cupiditate potentium instituta erat. Quod si ad securitatem alia ratio inuenta fuisset, non opus erat in singulos annos praesides mutare.

Continuatio Magistratum non est causa seruicilis.

§. 2. Romanorum consuetudo in Magistratibus prouincialibus annuatim nouandis, nec securitati Reipublicae, nec utilitati prouinciarum conduxit, quod securitatem non peperit causa fuit eorum improbitas, qui si continuandis Magistratibus inuadere Reipublicam non potuissent, alio scelere eam pessum dedissent. Machiauellus lib. 3. disput. de Republ. cap. 24. Romam contendit ad securitatem redactam Magistratum prorogatione, sed non recte causam malorum, sed id quod malum antecessit proxime, attendit. Verba disputationis Machiauellica ita habent. Reipublica Romanorum formam, si quis accurate intueatur, is deprehendet primariam illius interitus causam, ex Agrariis contentioneibus & magistratum prorogatione ortam esse. Quibus moribus, si in tempore prospectum fuisset, diuturnior esse publica libertas potuisset, magisq; pacata. Nam etsi ob prorogata imperia seditiones Romae ortae nulle videantur, constat tamen eas, quibus prorogati fuere Magistratus ad tantam auctoritatem, potentiamq; peruenisse, quae publica libertati perniciose fuerit. Equidem si omnes, quibus aliquando continuati sunt Magistratus, L. Quintio similes fuissent, nullum ex ea re periculum creati publica libertati potuisset. Nam, cum inter plebem ac patres contentiones essent, & plebs eosdem tribunos, (quod apud illos ad resistendum patribus putarent) in sequentem annum denuo creasset, & patres ob eandem causam Quintio consulatum prorogare vellet, restitit ille vehementer, nec passus est, ut patres plebem in re, quae mali exempli esset, imitarentur, magnaq; contentione obtinuit, ut noni Consules crearentur. Hunc si ceteri ciues Romani fuissent imitati nequaquam pessimo exemplo, antiquum de continuandis Magistratibus Senatus consultum soluissent, neq; etiam ex hac Magistratum continuatione, ad prorogationem imperii ventum fuisset, quae res perniciem Reipub. attulit. Primus cui imperium prorogatum est Roma, fuit P. Philo: Nam cum is Paleopolim obsideret, & sub finem consulatus sui videretur in manu victoriam habere, nullum illi successorem miserunt, sed prorogato imperio, eum Proconsulem pronuntiarunt, sed haec res, etsi publici boni causa a Senatu decreta fuisset, tamen successu temporis in pessimum exemplum abiit, & Reipub. Tyrannidem induxit. Nam quanto magis procul ab vrbe bellum gerendum erat, tanto magis necessaria videbatur ista Imperii prorogatio, hinc autem factum est, ut pauciores ciues Romani in re bellica excellere potuerint, cum pauciores Imperatores fierent, omnisq; belli gloria ad paucos quosdam, quibus imperia prorogabantur, rediret. Praeterea facile poterat is imperator, qui egregio exercitu longo tempore imperasset, eum sibi deuncire, ut Senatus P. Q. Romani quodammodo oblitus, solos imperatoris fasces agnosceret; Nam ob hanc causam factum est, ut & Marius & Sylla exercitum aduersus Rempub. inuadere, & occupare possent. Quae mala nun-

quam accidissent S. P. Q. Romano, si illa magistratum, & Imperiorum prorogatio non in usu fuisset. Quod si obiciamus, non potuisse res tantas geri a populo Romano in locis tam remotis ab vrbe, nisi fuissent continuati Imperatoribus Magistratus. Ad id ego Respond. tardius quidem tantum imperii fastidium forte potuisse occupari, sed idem illud postea fuisse durabilius, nec tam cito potuisse Monarchiam, sublata publica libertate introduci.

Nimis inimicus ille est diuturnis imperiis, cum tamen sine prorogatis, aut perpetuis imperiis nullum imperium diu constiterit. Videor audire Cajum flagitiosissimam in causa detonantem. Euge Petroni, non didicisti audire imperatorem, tumes continuatis haecenus magistratibus. Machiauello opponi omnium Rerum-publicarum exempla ac imprimis Romanae constat.

Verum exempla videamus; Persarum Reges Sa-
trapas in longis imperijs, & fere perpetuis habuerunt, atq; ante eos Chaldaei, & Assyrij. Nabuchodonosor Danielem, & socios negocijs praefecit, e. 3. idem facit Darius cap. 7. Quod si Respubl. Graeciae spectemus, quid est ab illis gestum, nisi per viros insignes, quibus imperia progarunt? Athenarum Duces Pericles, Nicias, Demosthenes, Cleon, Tolmias, Myronides apud Thucydidem clari sunt, magnis victorijs insignes, seu navalibus seu terrestribus, ad Cythera, Megaram, Corinthum, Pylon, Peloponnesum: in Boeotia. Neque qui his peiores fuere, annue imperarunt, Alcibiades, Thrasylbulus, Theramenes, Archipus. Nam Miltiades, Cimon, Themistocles, Chabrias longiora imperia habuerunt. Nullus unquam populus in Daces & Principes iniquior fuit, quam Atheniensis, id inuidia, & suspitione perpetua, ne vel excellent, vel tyrannidem exercerent, tueri tamen se absque fortium virorum imperijs, & quidem prorogatis non potuit. Neque aliter fecere Lacedaemonij jam potentes facti, ut idem Xenophon *Ἐν Λακεδαιμονίῳ πολιτεία*. Oida, inquit, ὅτι πρότερον μὲν Λακεδαιμονίους αἰζυρήροις οἰκοῖν τὰ μέγιστα, ἐρχομένους ἀλλήλοις συνεῖναι πολλὸν ἢ ἀρμεζόντας ἐν τῇ πόλει καὶ κατακυρομένους Ἀφθέρειδα. Καὶ πρότερον μὲν οἱ οἱ αὐτοὶς Φόβουρος χροσὸν ἐχόντας φαίνεσθαι. νῦν δὲ εἰς οἷς καὶ καλλοπίζοντο ὅτι τῷ κελήσθαι. Ὅτις μὲν δὲ καὶ πρότερον τέτταρα ἐνεκα ἐξηλασίας γυρομένης καὶ ἀποδομένη δοκῇ εἶναι ὅπως μὴ ῥαδιουργίας οἱ πολῖται δὸς τῶν ξένων ἐμπόλωντο. νῦν δὲ ὅτις μὲν τὰς δοκῶντας πρῶτες εἶναι ἐσώδα-
χέας οἷς μὴ δέποτε παύσανται ἀρμολόντες ὅτι ξένος.

Scio n. Lacedaemonios prius domi cum mediocribus opibus vna viuere, quam in vrbeb; magistratibus praesse, & per assentatores corrumpi, longe maluisse. Et antea quidem pertimescebant, ne quid auri habere viderentur, nunc a. quodam nescio, quae gloria. Neq; deinde ignoro huius rei gratia peregrinos expelli solitos, neq; peregrinari licuisse, ne ciues versutias, atq; dolos a peregrinis haurirent. At hoc tempore non eos, qui primarii videntur, in id maxime incumbere, quo nunquam peregrinum magistratum deponant. Et olim certe elaborabant, ut digni imperio essent, nunc vero ut imperent, potius quam ut sint digni imperio. Siquid non modo prorogationes, sed perpetuitates imperii querebant, facile apparet, non annua illa duntaxat fuisse. Frustra enim querebant diuturnitatem. Verum Romanam Rempubl. inspicimus. Tiberius quem impeandi Tiberius callidum vocat Lipsius, annua imperia in longum produxit. Tacitus l. 1. Id quod morum Tiberij fuit continere imperia ac plerosq; ad finem vitae in iisdem exercitijs aut iurisdictionibus habere: causa varia traduntur: alii tadio noua cura semel placita pro aeternis seruauisse, quidam inuidia ne plures fruerentur, sunt qui exsistent, ut callidum eius ingenium, ita anxium iudicium, neque enim emmentis virtutes scilabatur, & rursus vita oderat, ex optimis periculum sibi, a pessimis decedens publicum metuebat, quae

Diuturna imperia probanda sunt.

annua imperia longiora facit.

qua hesitatione postremo eo prouentus est, ut mandauerit quibusdam provinciis, quos egressi vrbem non erat passurus.

Quinquen-
nali admi-
nistratio.

In eam sententiam multa quoque disputauit Fescenninus Niger apud Spartianum. Hic tanta, inquit, fuit auctoritas, ut ad Marcum primum, deinde ad Commodum scriberet, cum videret provincias facile administrationum mutatione subverti: Primum ut nulli ante quinquennium succederetur provinciae praesidi, vel Legato, vel Proconsuli, quod prius deponeret potestatem, quam scirent administrare: Deinde ne noni ad regendam Rempublicam accederent praeter militares administrationes, intimauit, ut Assessores, in quibus provinciis assedissent in his administrarent, quod postea Senerus, & deinceps multiteruerunt, ut probant Pauli & Vlpiani Praefecturae, qui Papiniano in consilio fuerunt, ac postea cum vnus ad memoriam, alter ad libellos paruisset, statim praefecti facti sunt. Huius etiam illud fuit, ut nemo assideret in sua provincia, nemo administraret Romae, nisi Romanus, hoc est, oriundus vrbis.

Augustus
annua impe-
ria non pro-
banit.

Augustus quoque praesidibus diuturnas administrationes permisit. Nam primum praefecturam vrbis, quae magna dignitas erat, pene perpetuam fecit. Varum ex Syria in Germaniam traduxit. Testamento suo in mandatis Tiberio dedit, ut Rempublicam committeret eis, qui rerum usu, & experientia plurimum valeret. At expertis dare non potuit, si singulis annis mutarentur.

Sed Julius tamen ex prorogata provincia, patriam suam potentior factus est, itemque Sylla, ac Marius, inde seruius Romana.

Cesaris po-
tentia tole-
rabilior,
quam bar-
barorum
victoria.

Respondeo ex continuatis aut repetitis magistratibus potentiam ciuium augeri necessario, quemadmodum etiam vno ex magistratu semel gesto. Verum non id semper vitandum, quod causam potentiae maioris adfert. Nam reuera magna ciuium Romanorum pars prorogationem fuisse salutarem existimauit; deinde nisi Gallia indomita, semper Romanae formidabilis, si Baraui, Germani, Heluetii parum acri, prudentemue Imperatorem habuissent, cum Asiaticis, Mithridaticis, Piraticis bellis Respublica confisteretur, de summa periclitandum fuisset.

Perpetua autem continuandi, aut repetendi magistratus consuetudo fuit, iam ab initio Reipublicae, Brutus, Postumius, Quintus, Camillus, Manlius, Fabij, Papirij, Carij, Fabricij, Africanus, Paulus, Metellus, Sylla etiam & Marius continuata imperia habuere. Ipsi fasti consulatus complures & triumphos exhibent; semper enim cum in periculo est Respublica, est vero semper in aliquo, ad viros magnos, & expertos respexit.

Verum argumenta Machiaueli perpendamus. Cum plebs eisdem tribunos, quod apti essent ad resistendum patribus, creasset, Patres quoque Quintio consulatum prorogare voluerunt, cui rei ipse restitit, quod esset mali exempli.

Mirari soleo cum historiam tam pueriliter video usurpari. Quintius consul non ideo prorogationem recusauit, quod id mali exempli, & occasionem tyrannidis esse putaret, quicquid praetenderet, sed alias ob causas. Primo. Quia Senatus ita decreuerat: Neque tribuni legem eo anno ferrent, neque consules ab vrbe exercitum educerent: in reliquum magistratus continuari, & eosdem tribunos resciri, iudicare Senatum contra Rempublicam esse. Secundo. Hanc & alias causas ipse consul adducit. Mirari serua vestra Patres Conscripti, ad plebem auctoritas est, vos eleuatis eam, quippe quia plebs Senatusconsultum in continuandis Magistratibus soluit, ipsi quoque, solum vultis, ne temeritati multitudinis cedatis, tanquam id sit plus posse in ciuitate, plus lenitatis ac licentiae habere. Lenius enim, vniuersum profecto est sua decreta & consilia tollere, quam aliorum: imitari Patres Conscripti turbam inconsultam, qui exemplo alius esse debetis, alio-

rum exemplo peccetis potius, quam alii vestro recte faciant, dum ego ne imiter tribunos, nec me contra Senatusconsultum consulem renunciari patiar. Te vero Cai Claudii adhortor, ut & ipse populum Romanum hac licentia arceas, & de me hoc tibi persuadeas, me ita accepturum, ut non honorem meum a te impeditum, sed gloriam sperari honoris auctam inuidiamque, quae ex continuato eo impenderet, leuam purem.

Hec Quintius, qui non modo tyrannidem inuadere non poterat, sed Patres a plebis tyrannide se defendere posse desperabat. Hic nulla ratio de periculo tyrannidis. Sed valde notandum, quod ait, Inuidiam, quae ex continuato honore impenderet, leuari creatione noui consulis. Nam plebs L. Quintium valde timuit, iratum habitura consulem, fauore Senatus, sua virtute tribus liberis subnixum. Jam ante ferocior filiorum Caeso in exilium pulsus fuit, ipse Quintius pecuniam, quam vadatus erat filius, dare coactus est. Pecunia, inquit Liu. a patre exacta crudeliter, ut diuenditis omnibus bonis, aliquamdiu trans Tiberim, veluti relegatus in tugurio viueret. Merito igitur continuationem recusat, inuidiae metu, quamquam, si rem spectemus, praefecti posset auctoritas Senatus consulatum prorogantis, timori Quintij recusantis.

Quintius
inuidiam,
non conti-
nuationem
magistra-
tus fugit.

Denique non ideo recusatum consulatum, quod ejus continuationem, repetitionemque improbarent Romani, documento nobis sunt alia, quae in hac contentione contigerunt. Nam loco Quintij, & Collegae, creati sunt Consules, Q. Fabius Vibulanus, tertium, & Lucius Cornelius Maluginensis. Cur in Fabio non timuerunt tyrannidem? Non minus in repetitis, quam continuatis est Magistratibus periculum.

Contra tamen obicit Machiauellus. Ex prorogatione Imperii factum esse, ut pauciores ciues Romani in re bellica excellere potuerint, cum pauciores Imperatores fierent: omnisque belli gloria ad paucos quosdam, quibus imperia prorogabantur, rediret.

Verum hoc neque fortium virorum animos deiecit; Nam cum multis, qui bella gesserunt, aliquos in magna gloria esse animaduertunt, emulatione accinguntur, cum progari imperium, cum refici eos, cum ad gradia opera repolci vident. Actiores habet stimulos virtus, si non vnus tantum anni decursu absoluitur ejus industria: Si successore pmititur, si redeundi facultas abscissa est, facile obsolescit. Quod v. in re bellica excellere non posse arbitratur, quia pauciores fiant Imperatores, id contra experientiam est. Dauid fortissimos milites, duces pstantissimos habuit, sed Dauid tamen rex erat, & Imperator exercitus Joab. Quis Alexandro viuo imperium sperauit? quis Philippo regnante, filijsque pluribus subnixo in Macedonia Imperator fuit? At tamen magna fuit in ejus aula maximorum Imperatorum copia, qui nisi inter se collisi fuissent, facile totum orbem obtinere poterant. Sane Duces plusquam triginta cuiuslibet Regi pares fuere, cum tamen partim bello, partim crudelitate Alexandri plures interfuissent; Magni igitur duces, Imperatores, regesque facti sunt Macedones, non per vices imperando, sed sub Philippo cautissimo regum merendo. Magni Regis conuictus, consultationes, exercitationes eos magnos fecerunt; Tales fuere, qui sub Pompeio, Iulioque ordines duxerunt. Tales sunt, qui Principe Parmensi, Spinolaque floruerunt. Summus quidem honor ad dura belli rudimenta excitat, sine illo tamen peritia militum constare potest, & solet. Nemo prudens Imperatorem deligit, ut discat ille militare, nimis insolens est in totius Reipublicae periculo experimentum.

Breuiamini-
peria mag-
narum re-
rum molis-
tionem ex-
cludunt.

Duces, No-
biles, sub
regibus fue-
re.

At exercitus duci suo potius, quam Senatus paruit, id factum imperii prorogatione. Hinc Marius, Sylla, Iulius. Hinc leges & plebis aucta.

videndum
qualib. im-
peria man-
dentur.

Mini non tam prorogando imperio, quam crean-
do tales Magistratus initio peccasse videntur, aut vt
rectius loquar, talibus imperium prorogando, de
perdita extremum libertate sub Julio loquor; nam
Marius & Sylla optime de patriâ meriti sunt, quan-
quam certamine partium omnia pessum dederunt.
Nec magis hic culpa Marij & Sullæ, quam aliorum.
Florus excusatiores habet Duces quam milites, libr.
3. cap. 21. Equiore animo utcumque ferrem, si plebei duces,
aut sinobiles, mali saltem, ducatum sceleri præbuis-
sent: cum vero, pro facinus! qui viri! qui Imperatores! decora & orna-
menta seculi sui, Marius & Sylla pessimo facinori suam etiam
dignitatem præbuerunt, tribus vt sic dixerim, fide-
ribus agitarum est: Primo & leui & modico, tumultu maiore quam
bello contra ipsos armorum duces subsistente, iactantia mox atro-
cius & cruentius per totius viscera Senatus grassante victoria,
vltimum non ciuicam modo, sed hostilem quoq, rabiem super-
gressum est, quum armorum furor totius Italia viribus nite-
retur, eousq, odii sententibus, donec deessent, qui occideren-
tur. Initium & causa belli inextinguibilis honorum Marii fa-
mes, dum decretam Syllæ prouinciam Sulpicia lege sollicitat,
sed impatiens iniuria statim Sylla legiones circumegit, dila-
toque Mithridate Esquilina Collis, atq, porta geminum agmen
vrbis infudit.

Inuidia ci-
uium bellū
ciuile fecit.

Cæsar & Pompeius prorogatis imperijs facti sunt
potentes, sed vt potentia abuterentur aliena ciuium
inuidia fecit; Causa ante calamitatis, inquit Florus li-
bro 4. c. 2. eadem qua omnium nimia felicitas, siquidem
Quincto Metello, Lucio Afranio Consulibus, cum Romana
Maiestas toto orbe polleret, recentesq, victorias, Ponticos &
Armenios triumphos in Pompeianis theatris, Roma cantaret,
nimia Pompeii potentia apud ociosos, vt solet, ciues mouit in-
uidiam, Metellus ob imminutum Cretæ triumphum, Cato ad-
uersus potentes semper obliquus, derectare Pompeium actusq,
eius obstrepere. Hic dolor transuersum egit, & ad præsidia di-
gnitati paranda impulit. Forte tunc Crassus genere, diuitiis,
dignitate florebat, vellet tamen auctiores opes. Caius Cæsar
eloquentia & spiritu & iam consulatu, alleuabatur, Pompe-
ius tamen super vtrumq, eminebat. Sic igitur Cæsare digni-
tatem comparare, Crasso augere, Pompeio retinere cupienti-
bus, omnibusq, pariter potentia cupidus de inuadenda Republi-
ca facile conuenit. Ergo cum mutui viribus in suum quique
decus niteretur, Galliam Cæsar inuadit, Crassus Asiam, Pom-
peius Hispaniam tres maximos exercitus, vt iam sic orbis im-
perium societate trium Principum occupetur, decem annos
traxit ista dominatio, exinde quoniam mutuo metu teneban-
tur. Crassi morte apud Parthos, & morte Iulia Cæsaris filia
qua nupta Pompeio generi, soceriq, concordiam matrimonij
fædere tenebat, statim emulatio erupit. Iam Pompeio suspec-
te Cæsaris opes & Cæsari Pompeiana dignitas grauis, nec hic
ferebat parem, nec ille superiorem.

In Cæsare
sciens vo-
lentes pec-
carunt Ro-
mani.

Nec tamen miuim potentes offensos esse, cum pro
meritis, & aucto imperio, allata que patriæ salute, &
innumeris periculis, contumeliam, & noua pericu-
la cernerent. Oportebat talibus initio non credi-
disse. De Cæsare tot prælagia fuere, vt falli Roma-
nos non fuerit erroris, sed voluntatis. Cum Syllæ
eum occidere deliberanti amici obfisterent. Nihil eos
mentis habere dixit, si non ei puero multos Marios inesse vide-
rent, cum scirent postularum viginti talenta, Piratis
quinquaginta dedisse, eos initio Magistratu occi-
disse.

Cum tam multa indicia tyrannidis daret, non ob-
repsit ignorantibus Cæsar. Plutarchus in ejus vita
ita refert. Ad hæc conarum & mensæ & in summa reliquo
vitæ splendore colligebat paulatim in Republica opes: quas in-
uidia eius breui existimantes deficientibus sumptibus euandas
fore, securi includere illum in Republ. permiserunt: sero autem
vbi euassent iam ingentes & præualida atq, aperte in rerum
mutationem senserunt eas erumpere, animaduertunt nul-
lum censendum esse rei alicuius paruum exordium, quod non i-
lico grande reddat continuatio, quodq, ex eo, quod contemna-

tur, assequitur, ne impediatur. Itaq, ille qui primus suspectam
habuisse videtur, & timuisse eius in Republica gerenda, si-
cut in mari serenitatem, & latentem sub humanitate blandi-
æ atq, consideratam acrimoniam, Cicero dicebat in aliis eius
captis & actionibus considerare se omnibus ingenium tyran-
nicum: Sed cum comam eius, inquit, ita videam compositam
accurate, ipsumq, vno digito caput scabentem, contra non vi-
detur iste mihi tantum mali animo concepturus, vt Roma-
nam Rempublicam euertat.

Cum scirent eum anteq, vllum magistratum ce-
pisset, habuisse trecentis duodecies H. S. artis alieni,
vt est in eodem, & hoc impensis magnis & splendore
contraxisse. Cum imagines Marij in capitolio col-
locarit, cum clamarent omnes regnum eum moliri,
cum ejus audaciæ pavor omnes incesceret. Cum Lu-
cretius Catulus eum in Senatu accusans diceret: Non
amplius cunctis Cæsar, verum machinis iam petit Rempubli-
cam; cum in conjuratione Catilinæ suspectus esset,
quomodo potuerit dubitare qd facturus esset, cum
publice in Senatu protestaretur se ad populum tran-
sire? Cur non Senatus ipse leges Agrarias, & Coloni-
as decrenit? Quid vero, quod adiung eum cum Cra-
sso in necem senatorum conspirasse, cum esset ædilis?
Quid quod multiplici familiâ exterruit inimicos?
Norat illa omnia Senatus, itaq, largitione effecit, vt
non Lucceius, sed Bibulus cum eo consul designa-
retur, vt Tranquillus docet. Senatus etiam hoc egit,
vt prouinciae, minimi negotij consulibus decerne-
rentur, id est, syluæ collesque. Quid enim in prou-
incia non ageret, qui Bibulum Collegam, & Sena-
tum domi metu se continere coegit? Adeo vt versu-
bus illa tyrannis iactaretur.

Non Bibulo quicquam nuper, sed Cæsare factum est.
Nam Bibulo fieri consule nil memini.

Ita vt joci causa signabant Julio, & Cæsare Consuli-
bus. Deniq, per conspirationes obtinuit, vt Gallia
ei in quinquennium decerneretur; Tranquill. c. 22.
Socero igitur generoq, suffragantibus ex omni prouinciarum
copia Gallias potissimum elegit, cuius emolumento & oppor-
tunitate idonea sit materia triumphorum, & initio quidem
Galliam Cisalpinam, Illyricum adiecto lege Vatimia accepit:
mox per Senatū Comitam quoq, veritis patribus, ne si ipsi ne-
gassent, populus & hanc daret. Quo gaudio elatus non tempe-
rauit, quin paucos post dies frequenti curia iactaret, inuitis &
gementibus aduersariis adeptum se quæ concupisset: proinde
insultaturum omnium capitibus: ac negante quodam per con-
tumeliam facile hoc vlli seminare fore, responderit, quasi allu-
dens, in Assyria quoq, regnasse Semiramam, magnamque
Asie partem Amazonas tenuisse quondam.

Annos deinde Magistratus sibi obligauit. Tran-
quill. c. 23. Ad securitatem ergo posterit temporis, in magno
negotio habuit, obligare semper annuos magistratus, & e com-
petitoribus non alios adiuvare, aut ad honorem pati perueni-
re, quam qui sibi pepigissent, propugnaturus absentiam suam:
cuius pacti non dubitauit a quibusdam iniuriandum, atq, et-
iam syngrapham exigere.

Cæsar igitur jam ante dominabatur; Senatus e-
nim, quem vnice extinctum volebat, cum Galliam
Cisalpinam, & Illyricum à populo accepisset Cæsar,
vltro Comitam adiecit, ne & hanc populus daret.
Cæsaris potentia in fauore populi, deinde conspira-
tione, & emptione potentium fuit. Interim tamen
imperio multa adiecit, cum in pericula essent omnia,
nisi acti Imperatore Gallie defensione fuissent, non igitur
diuturnum imperium, sed quod fieri solet fauor
populi, timor optimarum tyrannum illum vrbis, &
orbi imposuit. Jam tyrannus erat, cum imperium
continuari sibi iuberet.

Itaq, annuos Magistratus non probo: Tum ob Mala au-
causas ante expositas, tum vero, quia opportuni sunt nuorum im-
magnis & malis conatibus transitus rerum. Facilius periorum.
est etiam vnum malum ferre quam multos. Ad va-
ric-

riatam autem morum, qui in diuersis non modo contrarij sunt, sed grauant eos, qui prioribus placuerunt, se accommodare difficile est provincialibus. Quam verò sumptu grauatur provincias, abeuntes, redeuntes, donis, auro coronario, alio in loco dixi. Quod verò terribilissimum est, qui vnicam, & vnā pene totā vitā ditescendi occasionem se nactos putant, ea flagitiosissime, avarissimeq; vtuntur, & cum iudicia pœnasque pertimescunt, infanda omnia moluntur.

§. 3. Quocirca nisi alia multa errata contingent, prorogatio imperiorum ad interitum Reipublicæ non est satis, nec Julius tum primum libertatem evertit, cum post gemina lustra debellatæ Galliæ non facili euentu multa bella gessit, sed cum vi & metu mortis Collegam Consulem, & Senatum coëgit abstinere curiâ, eosque eodem metu impulit, vt inimicissimi, inuitissimique in Galliam vtramque & Illyricum sibi imperium extraordinarium, & quinquennale decernerent, cum factâ cum Pompeio, Crassoque conspiratione alterum quinquennium extorsit, iraque ante prorogationem potentior libertatem oppressit.

*Alia caussa
perdita li-
bertatis.*

Alij majore periculo Rempubicam tentarunt, quamvis euentus defuit; Spurius Cassius legis Agrarij sibi plebem authorare conatus est, quem pater occidit. Melius autem largitione emere destinabat, & perfecisset, ni cum Seruilius Ahala in medio foro confodisset. Manlium à Capitolio deturbant, tyrannidis suspectum. Omnium in populari statu regnare volentium illæ artes sunt. Ipì tribuni hac arte grassati sunt. Florus libro 3. c. 13.

alia caussa
patria li-
bertatis.

S. 4. Seditionum omnium caussas Tribunicia Potestas
excitavit: quæ specie quidem plebs tuenda, cuius in auxi-
lium comparata est, re autem dominationem acquirens fun-
dum populi, ac favorem Agrarius, frumentarius, iudicarius lo-
gibus, aucupabatur. Inerat omnibus species equitatis. Quid
enim tam iustum, quam recipere plebem ius suum à patribus: ut
ne populus gentium victor, orbisq. possessor, extorris ariæ ac
foci ageret. Quid tam æquum quam inopem populum vi-
uere ex arario suo? Quid ad ius libertatis æquanda magis ef-
ficax, quam vi Senatu regente provincias, ordinis equestris
autoritas saltem iudiciorum regno mitteretur? Sed hæc ipsa
in perniciem redibant, & misera Republica in exitum suum
merceretur, & à Senatu in equitem translata iudiciorum po-
testas, vectigalia, id est, imperii patrimonium suppressibat,
& emptio frumenti, ipsos Republica meruos, exhaurebat ara-
rium. Reduci plebs in agros, vnde poterat sine possidentium
euerfione, qui ipsi pars populi erant? & tamen relictas sibi
à maioribus sedes atate, quasi iure hereditario posside-
bant.

Longissim.
praesidium
imperii pe-
riculosa.

Quid enim aliud vniquam Cnæus & Caius Græchi fecerunt? Leges Agrarias ille tulit, & frater defendit, vterque celeriter à nobilitatis factione occisus est, Cæsar eadem viâ progressus longiorē discrimine ad 23. vulnera deductus est. Gracchanas leges Apuleius acris vixit, sed cum jam triennio dominatus esset, & Caium Memmium consulatū Candidatum occidisset, à populo faxis, fustibusque post obfidionem cooperatus, in ipsa quoque morte laceratus est. Drusus omnia largitus, quomodo obtinuisse, quod intenderat, moritur. Omnes illi idem, eodem modo quo Julius egerunt, hoc solum defuit, quod in provincias non abierint, vnde emere Magistratum favorem petebant.

§. 5. Porro longissima praesidium imperia, & simul magna non probo. Ex illis enim potentes redduntur, imo etiam saeviores, & minus dicto audientes. Diuidenda itaque provinciae, quod olim prudenter à Romanis factum. Conulares provinciae fuere; Hispania citerior, Hispania vltior, Gallia

cis Alpes, Gallia trans Alpes, Illyricum, Dalmatia, Cilicia Syria. Prætorie vero. 1. Sicilia. 2. Sardinia, & Corsica, 3. Africa, & Numidia, 4. Macedonia, & Achaia, & Græcia, 5. Asia, & Lydia, & Caria, cum Mysia, & Ionia. 6. Pontus & Bithynia. 7. Creta. 8. Cypus. Hæc si distributio servata fuisset, haud facile quicumque potentior Republica enadere potuisset: Nam extra hæc erat Roma, & robur Italiae. Deinde omnes habebant vicinos præfides æmulos. 3. Si aliqui exercitum habuerunt, illi a vicinis barbaris infestabantur; hoc in Cæsare violatum est, cum tres provincie in vnam conflarentur.

Plurimū pro-
vinciarum
coniunctio
periculosa.

Augustus etiam prudenti diuisione securitatem sibi peperit, Dio libro quinquagesimo tertio p. 341. Ἐθνη ἃ μὴ ἀσθενέστερα ὡς καὶ ἐπὶ τῶν αἰώνων, τῷ δὲ ἡμῶν ἀπέδωκε, & τοῖς ἰσχυροτέροις ὡς καὶ (Φαλαργαὶ & Ἀπιννῶνες) ἐπὶ τοῖς πολεμικοῖς ἔργοις ἀσθενέστερα ἔχοντα, ἢ ἐὰν καὶ ἐαυτὰ μέγα πινυαίῃσι διωκόμενα, κατέχευε, Proquinibus imbecilliores, ut pacificas, & belli securas reddidit populo, validas, ut dubias & periculo propiores, aut quibus hostes finitimi essent, aut quae possent res per se nouas moliri retinuit.

*Sic in sua
semper po-
testate ex-
ercitium
habebat.*

Populi & Senatus erant; Africa, Numidia, Asia, Græcia, Macedonia, Dalmatia, Cyrenaica, Sicilia, Creta, Sardinia, Batica, omnes pacatores. Cæsaris fuerunt reliqua. Prudentissime sequentes Imperatores amplius diuiserunt, vt singulorum minuerent potentiam. Itaque decem fuisse in Ægypto prouincia, in Asia vndecim, in Pontica totidem, in Thracia sex, totidem in Macedonia, seu Græcia. In Dacia quinque. In Africa tres Consulares, Carthaginensis, Byzacena, & Tripolitana, nec illæ tantum, sed & aliæ. Iustinianus Africam in septem prouincias diuisit, quæ præsidibus parebant. Notitia imperii, septendecim in Italia, quarum octo Consulares fuere. In Gallia etiam septendecim fuere. In Hispania septem, quam multiplicationem experientia docuit, ne præsidēs facile vires rebellandi contrahere possent. Non aliâ ratione nunc Hispaniarum Rex vitur, qui Indiam Occidentalem diuersis Proregibus tribuit, quorum alter Lima, alter Mexici residet, Orientalem tribus dispertijt præsidibus. Si enim singuli sint mediocriter potentes, nemo unquam æquabit alios præsidēs, nedum ipsum Regem.

C A P V T XI.

Tales creandos Magistratus minores, qui
possint promoueri ad dignitates maiores, &
non contemnendos honores inferiores
ab iis, qui gesserunt ma-
iores.

§. 1. **D** Væ leges saluberrimæ omnino, & quarum neglectus Rempublicam sæpe afflixit.

Prima est: Nemo officio quamvis exiguo adhibeatur, in quo honore est, & dignitas, nisi ipse sit ad majores dignitates eum idoneum fore, præsertim ad aulam, & consuetum ne admittatur. Nam reuera magnis se & alios, atque illos ipsos malis obijciunt, qui fauore aut precio induci homines improbos, imprudentes, aut animi pusilli ad initia Reipublicæ gubernandæ disciscunt; Eos enim vel cum Reipubl. damno ornare pergunt, atque euchere, vel suo loco relinquunt; quorum alterum bono communi aduersatur, alterum reddidit inimicos. Cum n. juniores adeoque subditos præferri animaduertunt,

Initio deli-
gatur ami-
cus, ne iuci-
eum sit ne-
cesse.